N°. 2974

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

WOENSDAG 11 FEBRUARIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 10 Februarij.

Bij de ongeloofelijke handelwijze der utrechtsche faktie: het cynismus der partijzucht zoo ver drijvende, dat zij, om de opgezette beweging te veralgemeenen, »*tweeërlei* ontwerpen van adres als concept" ter onderteekening »rondzond, waarvan het een vraagde: schoolsplitsing, het ander: de gemengde school met behoud van het christelijk beginsel," — bij die ongeloofelijke handelwijze is veler verbazing ongetwijfeld ten top gestegen. Is dan, zoo mogen wij vragen, is dan die faktie, ter zake der regeling van het lager onderwijs, ten eenemale beginselloos! Ten gevalle van hen, wien eenige inlichting dienaangaande nuttig voorkomt, ook in verband met de onderwijs-wet, welker aanbieding eerstdaags mag verwacht worden, strekke het volgende.

Raadpleegt men de officiëele stukken, die van de faktie uitgegaan en ter onzer kennis zijn gekomen, dan mag men haar, als zoodanig, zonder haar te kort te doen, geen ijver om zich de onderwijs-quæstie ten nutte te maken, maar wel een duidelijk geformuleerd stelsel van beginselen betreffende de organisatie van het lager onderwijs ontzeggen. Aan de ... algemeenheid, dat »nederlandsch onderwijs en opvoeding onafscheidelijk verbonden zijn," zal men toch niet veel waarde te hechten hebben en verder dan deze algemeenheid heeft intusschen, naar ons weten, de faktie, als zoodanig, het niet gebragt. Niet, nog eens, dat zij geen hoog woord voerde over het laatste door den minister van Reenen aangeboden wetsontwerp: wij hebben uit hare cirkulaire van ... hoe zij zich verstoutte dat ... cirkulaire blijkt evenmin als uit eenig ander dokument, hoe zij dan toch wel het lager onderwijs ingerigt verlangde; en met eenig regt mag men dan ook veronderstellen, dat zij, daarnaar gevraagd, een afdoend antwoord zou moeten schuldig blijven. Tot die gevolgtrekking komt men, afgaande op de officiëele stukken, door de faktie in het licht gezonden.

Tot eene andere gevolgtrekking komt men evenwel, wanneer men te rade gaat bij andere vertrouwde, zij 't al niet officiëele bescheiden, bepaaldelijk bij den *Nieuwsbode*. Wie herinnert zich niet, met welke volharding — wij zeggen niet, met welk talent van klare uiteenzetting — hij maanden lang en dag aan dag de regeling van het lager onderwijs besproken heeft in ellenlange artikelen, die het geduld zijner lezers meestal op zware proef stelden? Wie zulke eindelooze artikelen over de onderwijs-zaak wist te schrijven, moest toch wel wat te zeggen hebben; en dat had hij ook, inderdaad. En herinnert men zich nu, dat »leden van de Vereeniging: *Koning en Vaderland*" tot »de voorstanders van den *Bode*" behoorden (1), zoodat de *Nieuwsbode* voor het speciale orgaan der faktie mag gehouden worden, dan komt men er toe dat zij dan toch niet zoo geheel beginselloos was met betrekking tot het lager onderwijs, maar dat men, om te weten wat zij wilde, geene kennis moet nemen van hare officiëele schrifturen, doch van datgeen, waarmede de *Nieuwsbode* door eenige leden der faktie, »voorstanders" van dat orgaan, begunstigd werd. Hoe en wanneer zij zich van wat zij wilde bewust is geworden? Die vraag is geheel geene overtollige voor hem, die er prijs op stelt te vernemen, of het krachtig initiatief van de anti-revolutionnairen, met den heer Heldring aan hun hoofd, ook veelzins tot het vestigen van dat bewustzijn kan hebben bijgedragen. Intusschen meenen wij de beantwoording van die vraag aan onze lezers te moeten overlaten, en liever onverwijld te moeten overgaan tot het onderzoek naar de beginselen en inzigten nopens de regeling van het lager onderwijs, door de faktie in den *Nieuwsbode* blootgelegd.

Om zich daar eenig juist denkbeeld van te maken, geven wij in de eerste plaats de woorden, waarin hij die beginselen en inzigten schijnt zamen te vatten.

»1. Geen onderwijs, dus schrijft hij (N° 1852), voor de jeugd van Nederland zonder opvoeding; geene opvoeding zonder godsdienst.

»2. Geen vorm van godsdienst eere men niet, zoo hij zuiver gemeend is. De Regering bescherme alle gelijkelijk, en voere ze alle in bij onderwijs en opvoeding, zooveel slechts uitvoerbaar is.

»3. Aan de Nederlandsche jeugd moogt gij geene godsdienst op de scholen onthouden, of gij voedt haar niet overeenkomstig den wensch des Volks op. En daar gij bij kinderen zeker geene godsdienst kunt bevorderen, zonder u in verscheidenheid van vormen, dat is, in de verschillende *begrippen* der kerkgenootschappen te begeven, zoo is de Regering verpligt op de scholen de godsdienst toe te laten en te handhaven, in de verschillende vormen, die in Nederland bestaan.

»4. De Regering mag hierbij echter niet verder gaan, dan het Volk zelf gegaan is, dat is, wat het Volk niet voor een *wezenlijk* verschil houdt, mag de Regering evenmin doen: maar zooveel als het Volk zelf onderscheidt, moet ook zij onderscheiden.

»5 Het absolute is niet bereikbaar; men zij der Regering erkentelijk, wanneer zij *zooveel mogelijk* naar den aard des Volks de scholen inrigt, zoodat, naar plaatselijke gesteldheid, de meerderheid erkennen moet, »er is gehandeld naar onze beste wenschen, en naar hetgeen uitvoerbaar ...

»In deze vijf hoofdpunten is onze zin genoegzaam uitgedrukt."

Wij hebben opzettelijk dit vijftal »hoofdpunten" op den voorgrond geplaatst, omdat de *Nieuwsbode*-zelf verklaarde, dat daarin zijn »zin genoegzaam is uitgedrukt." Voor hem-zelven echter moge »zijn zin" daaruit genoegzaam blijken; anderen zullen aan eenige nadere toelichting er van, met ons, behoefte hebben. Zonder deze zou men immers wel merken, dat er in die »hoofdpunten" wel veel sprake is van den onmisbaren invloed der godsdienstopvoeding en onderwijs; van de verpligting der Regering, om, bij de regeling van haren invloed, alleen te letten op het »*wezenlijk* verschil" tusschen de eene en de andere wijze van Godsvereering, en van de inrigting der scholen *zooveel mogelijk* naar den aard des Volks, zoodat, »*naar plaatselijke gesteldheid*," de meerderheid te vreden kon zijn: men zou er evenwel niet uit kunnen afleiden op welke grondslagen de *Nieuwsbode* het lager onderwijs gevestigd wenschte. Gelukkig daarom dat hij zich tot het formuleeren van deze »vijf hoofdstukken" niet bepaald en aangegeven heeft onder welk beding, naar zijne meening, »de meerderheid" te vreden zou zijn te stellen.

Wat hij dan wil? Kortweg dit: dat het op de openbare school aan »de meerderheid" niet verzwegen worde en dat de minderheid het ook verneme, dat »de roomsche godsdienst Bijbel-versmading en Christus' verloochening is" en dat het geslacht der »ketterverbranders en der sluipmoordenaars van den Vader des Vaderlands" door die godsdienst gemijnd kan worden — ziedaar wat het meest stelligst en duidelijkst als zijn wil uit bijna al zijne artikelen valt op te maken; wat hij, 't is waar, wel nu en dan in eenigzins zachtere bewoordingen heeft uitgedrukt, maar wat niettemin, bij de regeling van het openbaar onderwijs, er de alpha en de omega van zijn moet. 't Komt hierop neêr, dat, daar de godsdienst op de opvoeding en het onderwijs een beslissenden invloed moet oefenen, en »de plaatselijke gesteldheid" meêbrengt, dat de Protestanten in vele gedeelten van het land »de meerderheid" uitmaken, de atmosfeer der openbare school daarom over 't algemeen eene protestantsche, of liever nog, eene anti-papistische zijn moet. Hoe daar *de minderheid* over denkt, daarnaar kan niet gevraagd worden. Het moge hard zijn haar aan »de meerderheid" op te offeren: maar »het absolute is niet bereikbaar" en men zij uit dien hoofde aan »de Regering reeds erkentelijk, wanneer zij *zooveel mogelijk* naar den aard des Volks [d. i. der meerderheid] de scholen inrigt." Bedriegen wij ons niet, dan is het nu reeds eenigzins duidelijker geworden, welke van de vijf aangehaalde hoofdpunten de eigenlijke zin is.

Maar wat dan däärmede bedoeld wordt, dat de Regering bij het toelaten van den invloed der godsdienst op de openbare school »niet verder mag gaan dan het Volk-zelf gegaan is, dat is, dat de Regering niet voor een *wezenlijk* verschil mag houden, wat het Volk daar niet voor houdt?" 't Valt niet te ontkennen, dat die woorden ongemeen raadselachtig zijn. Vermoedelijk zal men er iets meer van verstaan, na de aandachtige lezing van wat, om ze op te helderen, in een volgend artikel van den *Nieuwsbode* (N°. 1853) voorkomt:

»Opvoeding *door* de godsdienst moogt gij aan kinderen in geene omstandigheid onthouden, zoo gij godsdienst waarlijk houdt voor het beter leven van den mensch, voor het streven naar hetgeen waarachtig is. En onderwijs *in* de godsdienst kunt gij aan de kinderen op de school niet onthouden, of gij mist elk hooger begrip. Vergeet niet, dat gij, door te leeren dat God goed is, reeds een dogma, een leerstellig begrip hebt uitgesproken. — Hoe zult gij dan het onderwijs *in* de godsdienst van de school verbannen?

»Gij kunt het niet; derhalve moet gij, opvoeding *door* godsdienst als grondslag die onmisbaar is, aannemende, bovendien afbakenen welk onderwijs *in* de godsdienst al of niet op de school behoort.

»Dat is de pligt der Regering; zij kan dat bezwaar niet ontgaan, of zij heeft geene wet op het onderwijs gegeven.

»Nemen wij aan dat, volgens de Grondwet, de Joden van Staatswege op openbare scholen aanspraak hebben, rigt dan die scholen in naar de behoefte der Israëlitische jeugd, en geef er ruimschoots godsdienst als eenig *opvoedings-element* en godsdienst als *kennis* van dogmata, door het Joodsche Volk en Regering goedgekeurd.

»Dan blijft ons de Christelijke school over. En ontmoet gij bezwaar in het vaststellen van een godsdienst als opvoedings-element, die de kinderen van verschillende kerkgenootschappen bevredigt, of de ouders voldoet; vooral ontmoet gij bezwaar in het kiezen van dogmata voor die verschillende kinderen; splits dan, maar verban niet het beste, het hoogste goed; verban niet den *eenigen grondslag* van elk onderwijs van kinderen.

»Wij zijn verre van de meening, dat de Regering die leerstellingen zou moeten *maken*; dat mag de Regering niet doen; zij moet de bestaande eerbiedigen. Zij wage ze aan de verschillende kerkgenootschappen; zij vrage de *hoofd*-dogmata, en bepale, in overleg, welke daarvan op de scholen zullen gebragt worden; zooals zij bepaalt, wat er zal gelezen, tot hoeverre er zal gecijferd worden, wat er van de historie op de school zal gebragt worden.

»De Regering zegge niet, dat zij tot de eindvaststelling der op school te brengen dogmata geen regt heeft; zij heeft er den pligt, en dus het regt toe, naar de woorden van art. 194 der Grondwet: »het openbaar onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der Regering." "

Nog niet volkomen duidelijk? 't Is niet bevreemdend. Waar ter wereld ook heeft men van zoo iets gehoord als hier wordt voorgesteld! Intusschen mag het raadsel toch niet onopgelost blijven, hoe de Regering te werk moet gaan, om, bij het toelaten van den invloed der godsdienst op de openbare school, alleen te ontzien wat het »*wezenlijk* verschil" uitmaakt in de verschillende wijze van Gods-vereering: waarom wij dan ook het voorstel van den *Nieuwsbode* eenigermate willen trachten te verduidelijken.

De meerderheid, zoo leeraart hij, »naar de plaatselijke gesteldheid, veelal niet katholiek zijnde, zoo moet de atmosfeer der openbare school, overeenkomstig den aard des volks, anti-katholiek zijn. Maar dat is niet genoeg. De openbare school moet niet alleen vooringenomenheid kweeken tegen »de roomsche godsdienst:" binnen hare muren moeten ook stellige beginselen van godsdienstigen aard in de harten der jeugd geprent worden. — Is dat de bedoeling? vraagt men ons. Dus zouden in de openbare school van den *Nieuwsbode* de godsdienstige leerstellingen van eenig kerkgenootschap verkondigd worden! — Een oogenblik. De *Nieuwsbode* is er ver af dat te verlangen. »Kerkelijke leerstukken, zoo zegt hij-zelf (N°. 1878) behooren op de school niet en zelfs, naar de Grondwet, behoeft de Regering ze niet toe te laten. Wij zouden ze op geene school erkennen als geoorloofd van Staatswege." 't Zou ook wat fraais geven, de »kerkelijke leerstukken" van »de meerderheid" op de ...

(1) Zie den *Nieuwsbode*, N°. 1874.

te verkondigen! Die »leerstukken" — waar zijn ze te vinden? welke zijn ze? door wie worden ze erkend? en welk gezag hebben zij? Niettemin verlangt de *Nieuwsbode*, dat, wat aan de jeugd in de openbare school zal voorgehouden worden, uitga van stellige beginselen van godsdienstigen aard, van dezulke namelijk, die nog wel niet geformuleerd zijn, maar die nogthans wel te formuleeren zouden zijn. Waarom ook niet? Zet de israëlitische jeugd eerst op zij, dus spreekt hij; tusschen haar en de christelijke is, in 't godsdienstige, geen punt van aanraking en geef haar daarom eigene scholen. Maar bij de christelijke jeugd van de verschillende kerkgenootschappen is, bij veel verschil, ook veel overeenstemmends. De Regering vereenige daarom in eene soort van koncilie de hoofden der verschillende kerkgenootschappen; zij vrage hen dan welke de »hoofddogmata" zijn, waaromtrent zij overeenkomen; die »hoofddogmata" vatte zij vervolgens in een stelsel zamen en dan bepale zij, — zij, de Regering, — in overleg met de leden van het koncilie, dat dit stelsel van godsdienstige beginselen aan de christelijke jeugd voortaan in de openbare school ingescherpt zal worden. Zoo wordt dan aan geen kerkgenootschap de voorkeur gegeven boven een ander; maar zoo wordt dan een nieuw nationaal godsdienstig leerstelsel ingevoerd, door de Regering gedekreteerd, door welks verkondiging aan de hoogere behoeften der jeugd zal voldaan worden!

Men wrijft zich de oogen uit en kan naauwelijks gelooven, dat deze de bedoeling zou zijn van den *Nieuwsbode*. Of heette zijn vroeger herdacht beginsel niet: »geene tusschenkomst van eenig mensch tusschen den Nederlander en God almagtig!" En zoo ver wijkt hij hier er van af, dat hij van »de Regering" zou vorderen, dat zij, och ja! eene nieuwe godsdienst zal ontwerpen! Of men zoo inkonsequent kan zijn? Indien men het betwijfelt, dan herleze men slechts de eigene bewoordingen van den *Nieuwsbode* en men zal bevinden, dat wij er geene onjuiste uitlegging van gegeven hebben. En om het zich dan verder te verklaren, hoe de *Nieuwsbode* aan zich-zelven zoo zeer ontrouw is kunnen worden, en hoe een zoo ongerijmd als belagchelijk voorstel van hen kon uitgaan, bedenke men dan tevens, dat van dengenen, die eenmaal van het regte pad is afgedwaald, wel niets anders dan ongestadigheid en verdere afdwalingen kunnen verwacht worden.

Intusschen, om geheel met de beginselen en inzigten van den *Nieuwsbode* bekend te worden, moeten wij het bij 't gezegde niet laten, maar verder gaan. Wat wij tot dusverre dienaangaande vernomen hebben, gold meer bepaaldelijk de openbare *gemengde* school: hij stelt daarenboven echter als beginsel vast — vanwaar hem dat is aangewaaid, moeten wij in het midden laten — dat, waar de plaatselijke gesteldheid het veroorlooft, de openbare school in gezindheids-scholen kunnen uiteen gaan.

»Wat willen *wij?*" dus vraagt hij (N° 1869). En zijn antwoord luidt: »Dat op de school onderwijs worde gegeven in den geest der meerderheid van de bevolking, maar dat men de gelegenheid verschaffe voor Protestanten, Roomsch-Katholieken of Israëlieten, om, wanneer dat onderwijs der meerderheid tegen hunne beginselen strijdt, ook voldoend lager onderwijs te erlangen."

Later komt hij er bij herhaling op terug, bepaaldelijk waar hij schrijft (N° 1878), dat hij »R. K. Staatsscholen wenscht, die uitnemend zijn, en zoodanig ingerigt, als beschaafde en goedgezinde R. K. ouders die begeeren. Waaruit dus voortvloeit, dat op die R. K. Staats-scholen niets zal geleerd worden, hetwelk nadeelig is." Hoe echter te dien einde die »uitnemende" scholen zouden »ingerigt" worden — de *Nieuwsbode* heeft het nuttig geacht dat verborgen te houden in een geheimzinnig, maar niet ondoordringbaar duister.

Wat de uitvoerbaarheid der voorgestelde splitsing aangaat, — geldelijke bezwaren zijn er aan verbonden: de *Nieuwsbode* weet ze intusschen met gezwindheid op te heffen.

»Wat het geldelijk bezwaar aangaat (N°. 1899), opoffering van eenig geld en opoffering van een voldoend onderwijs kunnen niet tegen elkander over staan. En hoe groot is dan nog het bezwaar? Dat van 2458 openbare lagere scholen wel $^{2}/_{5}$ eene splitsing zoude behoeven. Die opgave zal wel niet te laag zijn en wij zouden haar op de helft durven stellen; doch wij willen er niets op afdingen. Welnu, bezoldig dan 1000 onderwijzers met ƒ500; dan is alle bezwaar opgeheven. Vijf tonnen gouds is veel, maar het is niet onoverkomelijk en vooral niet in een tijd dien men geschikt rekent tot afschaffing van belastingen."

Als 't daarmede, met vijf tonnen gouds — 1000 onderwijzers *ad* ƒ500 het stuk! — te vinden ware, inderdaad, dan mogt wel »het geldelijk bezwaar niet onoverkomelijk" genoemd worden. Doch heeft men er niet reeds van hooren spreken, dat, volgens eene latere berekening, door den heer minister Simons opgemaakt, de splitsing der openbare school op drie millioen zou te staan komen? En was die latere berekening, omdat zij op meerdere zaakkennis gegrond was, aannemelijker — welke waarde dan te hechten aan de vroegere opgave van den *Nieuwsbode?* Geene meerdere waarde, dan aan zijn gansche thans ontwikkeld stelsel kan geschonken worden.

Men lette op het volgende voorkomende in 't *Handelsblad* van heden:

»TOEPASSING VAN DE DRUKPERS-WET IN NEDERLANDSCH INDIE.

»*Extract uit een brief van een ambtenaar in Nederlandsch Indië.*

»Hoezeer gij u thans de Indische zaken niet veel meer schijnt aan te trekken, kan ik u toch aanbevelen gade te slaan het losbarsten van het onweder over de drukperswet, dat met de mail naar Holland gaat...... Een feit, dat reeds uit die wet is voortgevloeid, wil ik u verhalen; gij kunt er zeker velen mede stichten. — Lange en C°., boekverkoopers te Batavia, adverteeren in de courant een werk, getiteld: »Werpt uwe zorgen op den Heer." — Den volgenden dag was de adsistent-resident van politie.... (die met de zaak NB. niets te maken heeft) bij Lange en C°., om te vragen, wat die advertentie beteekende, omdat hij haar beschouwde als eene persiflage op de drukperswet!! Wanneer gij dezen zomer naar Rusland gaat, informeert dan eens of het daar nog erger toegaat...."

Men leest in de *partikuliere korrespondentie* van de *Amsterdamsche Courant* uit Londen, 6 Februarij:

»Het geestelijk Parlement schijnt genegen om aan de engelsche geestelijken over te laten, al of niet de lijkdienst bij de anglikaansche kerk in gebruik, te lezen over hen die »*onboetvaardig en in zonden*" sterven. Deze kwalifikatie zal dus moeten afhangen van de geestelijken (die zoo als men weet de lijkdienst somtijds weigerden, op grond dat de overledene niet in de engelsche kerk was gedoopt of diergelijke), en is dus een nieuwe stap rugwaarts. De herziening van den Bijbel was insgelijks een onderwerp van beraadslaging, doch de gevoelens verdeelden zich tusschen de rationele en puseystische partij. Laatstgenoemde was er tegen gestemd.

»Behalve eene menigte arbeiders die zich tot den lord-mayor vervoegden, hebben zich velen ten getale van 200 of 300 bij de overige kerspelen aangemeld. Over het geheel genomen heeft men genoegzame bewijzen van onwil of van bijoogmerken en ook van kwaadwilligheid, om de jongste beweging te beschouwen als verbonden aan een politiek doel. Dit is evenzeer het gevoelen van den opziener in het kerspel St. Pancras, die bevond dat de meeste lieden welke zich aanmeldden, geen gebrek leden of behoefden te lijden. Eenigen weigerden glad weg in het armen-werkhuis te gaan, maar verlangden ondersteuning ten hunnent; anderen bekenden dat zij [illegible]jes voor werk bezaten, maar niet wilden steenen bikken of touw rafelen. »Ik verkies niet in uw werkhuis te gaan;" »ik verkies geen steenen te bikken," waren de gewone antwoorden, en van twee- of drie-honderd namen er drie het aanbod aan om opgenomen te worden. Een schildersknecht weigerde genoemden arbeid langer te verrigten, omdat zijne handen daardoor bedierven voor zijn ambacht. In de wijk Marylebone werd een jongman in hechtenis genomen, omdat hij den uitdeeler van giften aanviel. Ongeveer 1400 of 1500 personen hadden zich daar aangemeld, en allen die tot dat kerspel behoorden, ontvingen onderstand. De aanvoerder van hen, die zich ll. Maandag in Clerkenwell aanmeldden, kwam terug om te berigten, dat hij met drie of vier anderen afgewezen was door het werkhuis, en toen de overheidspersoon weigerde zich verder met hem te bemoeijen, dreigde deze arbeider met zijne terugkomst, in een paar dagen aan het hoofd van vier duizend volgelingen. Grootendeels kwam het bij de meesten dus daarop neder, dat zij hulp verlangden op eene wijze als zij zelven verkozen, en om geene andere reden dan blootelijk dat zij in armoede verkeerden, om het even door welke oorzaak, hetzij met of buiten hunne schuld. Dat het armen- of werkhuis der kerspelen den grootsten tegenzin opwekt bij lieden die eenige achting voor zich zelven bezitten, is niet te verwonderen, aangezien zij daar in een gezelschap worden opgenomen van den besmettelijksten aard, en er zijn voorbeelden dat lieden liever den hongerdood ondergingen dan zich bij het kerspel aanmelden. Een en ander is het gevolg van het armenstelsel in Engeland, dat hooge belastingen in de kerspelen oplegt, die dikwijls voldaan moeten worden door lieden die zelven behoeftig zijn, terwijl met meer geld dan vereischt wordt onder een beter stelsel, veel minder goed, en somtijds stellig kwaad wordt bewerkt.

»Men verzekert dat miss Nightingale (de engelsche ziekenpleegster gedurende den veldtogt in Turkije en de Krim) tot de roomsche kerk is overgegaan."

De heeren A. C. Kruseman te Haarlem, P. N. van Kampen, P. Kraay jr., J. D. Sybrandi te Amsterdam, en A. Belinfante te 's Gravenhage, alle boekhandelaars en tevens uitmakende het bestuur van de *Vereeniging ter bevordering van de belangen des boekhandels*, kennis hebbende genomen van het *Reglement op de drukwerken in Nederlandsch Indië*, vastgesteld bij koninklijk besluit van 8 April 1856 en op 10 November van dat jaar door den gouverneur-generaal van Nederlandsch Indië aldaar afgekondigd, achten de geheele strekking en onderscheidene bepalingen van dat reglement zóó verderfelijk voor een gewigtig deel van hunnen handel, en zoo zeer in strijd met hetgeen zij het regt hadden te verwachten, dat zij hebben gemeend hunne bezwaren daartegen eerbiedig en met den meesten ernst bij een adres aan Z. M. den Koning te moeten kenbaar maken. In dat adres zijn de bedenkingen uiteengezet en toegelicht, en verzoeken de onderteekenaren ten slotte dat het Z. M. behage om, »met intrekking van het reglement op de drukwerken in Nederlandsch Indië, maatregelen te doen nemen om de verantwoordelijkheid, bedoelt bij art. 110 der wet tot vaststelling van het reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indië, te doen regelen bij de wet."

Aan de leden der Tweede Kamer is toegezonden eene wetsvoordragt, waarop gedoeld wordt in art 11 der wet van 5 Maart 1852, houdende regeling der zaken van de voormalige wees- en momboirkamers.

De regering draagt thans in dit ontwerp aan de Kamers het plan voor, om het voortdurend beheer over de wees- en momboirkamers tot dusverre opgedragen aan de kommissie van liquidatie, te doen overgaan naar Burg. en Weth., in de gemeente, aan welker wees- en momboirkamers dat beheer te voren was toevertrouwd.

Tot aanbeveling van deze hare keuze gelooft de regering zich te kunnen gedragen aan het betoog waarmede in het verslag der kommissie die wijze van voorziening is aanbevolen. Ook naar haar inzien zal die regeling, nadat aan het bestaan der wees- en momboirkamers door de invoering der fransche wetgeving hier te lande een einde werd gemaakt, het meest met de bedoelingen der testateurs of stichters strooken, en zal tevens zijn te gemoet gekomen aan de wenschen van die stedelijke besturen, die op het behoud in hunne gemeenten van het beheer of de bewaring dezer fondsen mogten prijs stellen. Aan die besturen, gekontroleerd door de kollegiën van Gedeputeerde Staten, mag voorts met vertrouwen de oplossing worden overgelaten van die bezwaren, welke aan de uitvoering van eenige uiterste wilsbeschikkingen verbonden mogen zijn, en ook hierin zal de bedoelde regeling het algemeen bestuur van velerlei moeijelijkheden ontheffen.

Van wege de nederlandsche Regering is bepaald, dat de ambtenaren van 's Rijks Waterstaat zullen worden aangewezen, om te doen opnemen, wat er noodig zoude zijn om de Benlukerweide (in Overijssel) te doen droogmalen, mits eene som worde bijeengebragt, om de kosten der [illegible]

Men verneemt, dat dezer dagen door den hoofd-ingenieur van den waterstaat in de provincie Overijssel, vergezeld van den ingenieur in het arrondissement Kampen, onderzoek is gedaan naar de uitvoering der machine tot droogmaking van den Koekoek.

Het schijnt, dat dit werk is bevonden overeenkomstig de daarvan door den civiel ingenieur jhr. Backer gemaakte ontwerpen te zijn uitgevoerd, en dat mitsdien is voldaan aan de voorwaarden, om met het verveenen in het aanstaande voorjaar te kunnen aanvangen.

Men mag zich dus verheugen in het vooruitzigt, om spoedig eene nieuwe bron van arbeid voor velen in dien omtrek te zien vloeijen door de verveeningen onder de naburige gemeente Grafhorst, en men hoopt tevens dat het moge gelukken om den tegenwoordigen waterplas de Koekoek in den loop van dit jaar in een droogen polder te herscheppen.

Men kan nog berigten, dat het stoomscheprad-gemaal, tot droogmaking van den Mastenbroeker-polder, thans is voltooid, en na acht dagen proefmaling is gebleken in staat te zullen zijn dezen polder in korten tijd van het overtollige water te ontlasten.

Ten behoeve der slagtoffers van de rampen, die het eiland Groot-Sangir, in Nederl. Indië, hebben getroffen is bij het dep. van Koloniën nog ontvangen door tusschenkomst van den Kommissaris des Konings in de prov. Utrecht ƒ116.37.

Hoe minder sedert eenigen tijd vernomen werd van den Zeeuws-Limburgschen spoorweg, des te meer genoegen gaf het, toen men dezer dagen de opmeting en afbakening der spoorweglijn tot hiertoe gevorderd zag. De lijn volgt van Schijndel af den ouden en kortsten weg naar den Bosch. Zij loopt eenige ellen langs de kom der gemeente Schijndel, nevens den coevordschen molen, over Lieshout en Croij en gaat ongeveer 500 ellen ten noorden van Helmont over de Zuid-Willemsvaart. Daar snijdt zij eene ruime onbetimmerde uitgestrektheid door, welke voor den aanleg van alle benoodigde gebouwen allergeschikts is. Naar men verneemt, wordt de afbakening al op den voet gevolgd door de waterpassing, zoodat voor de eerste de opmeting der lijn geheel voltooid zal zijn. Dat men met nadruk voortgaat blijkt o. a. uit de m[illegible] geringe kosten, door het omhakken van heggen en bo[illegible] men veroorzaakt en welke waar het noodig is, met [illegible] zien worden.

Uit het land van Heusden, in dato 3 Februarij, wordt gemeld:

„De muizen, die in het najaar in zoo groote menigte op velden en akkers te vinden waren, en daar aanmerkelijke schade aan het koolzaad en andere te veld staande gewassen aanrigtten, schijnen door de vorst grootendeels verdreven te zijn. Die lastige gasten zijn thans echter in legio in de huizen en schuren doorgedrongen, zoodat de landman somtijds bij het dorschen van zijn koren garven aantreft, die voor een vierde gedeelte ledig zijn."

Z. M. heeft benoemd: t.t. bewaarder der hypoth. van het kad. en der scheepsbewijzen te Maastricht C. Winkelman; bij de reg. en dom. in het hertogdom Limburg: tot direkteur J. van Diest, tot insp. 1e kl. D. H. van de Poel, en tot insp. 2e kl. S. Cals.

ROTTERDAM, 9 Februarij. Bij schoon weder en een zuidelijken wind hadden wij heden eene ligte vorst. Het drijfijs in de rivier was onbeduidend en wanneer het ijs boven niet vast zat, dan zou men spoedig eene heropening der rivier-stoomvaart mogen verwachten.

De rivier voor Dordrecht is nog vol ijs. De passage aan het veer van Papendrecht blijft nog moeijelijk, doch aan het zwijndrechtsche veer is het open water voor de stad, zoodat de passage daar zeer gemakkelijk is en met verbooten de overtogt geschiedt; verder lager naar Steenekamer zit het ijs nog vast.

Wijders schrijft men uit Molenaarsgraaf, dd. 8 Feb.:

„Wemelde het eergisteren en zelfs gisteren nog op de Graafstroom van schaatsenrijders, hetwelk een alleraangenaamst gezigt opleverde, heden zagen wij, hoe bros het ijs is, daar dezen morgen op de Graaf, in deze gemeente eene slede, ligt met hout beladen, op de plaats waar men zelfs tot op dit oogenblik schaatsen reed, doorzakte; terwijl op eene andere plaats, niet heel ver van daar, de dienstmeid van den heer V.... om een uur eene boodschap over het ijs willende gaan doen, er mede doorviel en waarschijnlijk verdronken zou zijn, ware het niet, dat zekere J. Kaasdorp zich onmiddelijk met eenen ladder op het slechte ijs begaf, en haar alzoo gelukkiglijk redde.

Opmerkelijk is het, dat de laatste ijsvermaken het leven eischten zoowel van de dienstmaagd van Ds. Jorissen op het Kamper-Eiland, als van die van zijn vader Ds. Jorissen te Utrecht." (K. Ct.)

ALKMAAR, 8 Februarij. Ter kaasmarkt van 6 dezer zijn aangevoerd 3 stapels kaas, wegende te zamen 629 N. ℔. De prijs was voor kleine ƒ 27.25 per 50 Ned. ℔.

VLISSINGEN, 8 Febr. Gisteren middag omstreeks twee ure is de belgische stoomboot *Ravensborn*, kapt. Robert Baker, komende van Antwerpen met bestemming naar Engeland, door het springen van verscheidene kabels en trossen van den oever gezakt, waarna zij door het stooten tegen het hoofd een lek ontving en onmiddelijk is gezonken. Ofschoon met moeite werd de gansche ekwipage gered; twee er van werden als het ware levenloos aan wal gebragt, doch na eenige uren onder behandeling geweest te zijn van Dr. B. van Lier, mogt hij zijne pogingen, tot hun beider behoud aangewend, met den besten uitslag bekroond zien.

Men leest in de Tweede Editie van het *Handelsblad*:

LONDEN 10 Febr. Gisteren avond legde de regering in het Lagerhuis de verklaring af, dat de thans te Parijs vertoevende persische gezant, Ferruck-Khan, volkomen volmagt heeft om over de perzisch-britsche geschillen te onderhandelen, en dat van deze onderhandelingen een bevredigende uitkomst is te verwachten.

Gisteren werden £ 10,000 in goud uit de engelsche bank genomen.

De *Tymoor (Timor?)* een hollandsche bark van Soerabaya naar Nederland, heeft den 22 Dec. jl. bij Kaapstad schipbreuk geleden.

(*Per. El en Int. Tel. Co.*)

(ANDERE DEPECHE.)

In de zitting van het Hoogerhuis heeft gisteren lord Clarendon, op eene interpellatie van lord Lyndhurst, geantwoord dat het konflikt te Canton alleen was veroorzaakt door het bemagtigen van de lorcha *Arrow*. Met betrekking tot de Donau-vorstendommen werd door den minister van Buitenlandsche Zaken verklaard, dat zij vrij zijn om over hunne vereeniging een besluit te nemen, dat het parijsche kongres zijne tusschenkomst verleenen, noch den sultan niet tot die vereeniging dwingen zal, dan het kongres beslist heeft, dat geene mogendheid de Divans [illegible] uitdefenen op de openbare meening, voor dat de Divans van Moldavie en Wallachije den wensch der bevolking van die landen zullen hebben vernomen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 8 Febr. De vreedzame tijdingen ten aanzien van het westen, die men eenige dagen geleden met blijdschap begroette, zijn eensklaps opgevolgd door oorlogzuchtige berigten uit het Oosten; men heeft namelijk over St.-Petersburg depêches uit Teheran ontvangen, waarin gemeld wordt, dat de Sjah het besluit had genomen, na de eerste voordeelen door de Engelschen behaald, zich tot het uiterste te verdedigen. In de nieuwe door hem uitgevaardigde proklamatie wordt de begonnen oorlog een heilige genoemd. De inval in Perzië, zoo eensklaps door het engelsche kabinet bevolen zonder het parlement daaromtrent te raadplegen, kan in dit oogenblik tot zeer ernstige verwikkelingen aanleiding geven. Het is bekend welke beteekenis in dat oostersch land een heilige oorlog heeft, die in naam van den profeet door den Vorst wordt aangekondigd.

Een van beiden, óf de inval van Engeland in Perzië met eene ontoereikende magt zal tot geen goede uitkomst leiden, óf het zal het cijfer van zijn leger aanzienlijk moeten vermeerderen, den oorlog in het hart van het land overbrengen en de onafhankelijkheid van den Sjah bedreigen.

't Is evenwel te hopen dat de onderhandelingen, hier gevoerd tusschen Feruk-khan en lord Cowley, de dreigende wolken zullen verdrijven, die door het ministerie Palmerston zoo onvoorzigtiglijk aan den reeds door de vredezon beschenen wordenden horizont opeengestapeld zijn geworden.

Rusland heeft van zijnen kant in plaats van den Sjah aan te hitsen, te Teheran wijze raadgevingen doen hooren, 'tgeen zelfs door den *Morning Post* bevestigd is geworden.

— Ferruck-khan heeft sedert een paar dagen drukke konferentiën met lord Cowley gehad, 'tgeen in zekere mate de beweeringen van hen versterkt, die aan een aanstaande beslechting van het geschil tusschen Engeland en Perzië gelooven. Ook de bekwaamheid en gematigdheid van den persischen minister schijnen de vreedzame oplossing er van te waarborgen.

— De Vikarissen-generaal van het Aartsbisdom van Parijs hebben de plegtigheden der H. Dienst geregeld, welke zal gevierd worden voor de rust der ziel van Mgr. Sibour, Aartsbisschop van Parijs, en bij gelegenheid der overbrenging van het hart des Prelaats van de Metropolitaankerk naar de parochiekerk van Saint-Etienne-du-mont.

— Uit Spanje wordt gemeld dat de Koningin van hare reis naar Andalouzië bepaald heeft afgezien, en wel uit hoofde van [illegible]. Het schijnt dat maarschalk Narvaez sterk op die reis had aangedrongen.

— De Porte heeft eenen officier afgezonden om van het Slangeneiland en het grondgebied aan den mond van den Donau in haren naam bezit te nemen.

— Omtrent het gebeurde met de *Catinat* voor Tourane in Conchinchina, leest men nog deze bijzonderheden: De gouverneur dier stad had geweigerd van den franschen gevolmagtigde een brief te ontvangen. Bovendien had hij aan al de inwoners verboden aan de *Catinat* iets te leveren, terwijl hij tegelijkertijd versterking zond naar verschillende forten op de reede. De bevelhebber van het schip moest tot geweld zijn toevlugt nemen. Hij beschoot de sterkten op de kust, deed een kompagnie landen, die, na zich van een fort te hebben meester gemaakt, met veertig gevangenen aan boord terugkeerde.

Daarop liet de gouverneur weten dat hij den geweigerden brief zou ontvangen, dat men levensmiddelen zou leveren en men bereid was met Frankrijk een traktaat te onderteekenen.

Ondertusschen was de *Capricieuse* aangekomen, waarvan de kapitein niet weinig door zijne voorzigtigheid en vriendelijke vastberadenheid er toe bijbragt om de overheid der plaats tot meer vreedzamer denkwijze te brengen, zoodat nu de bemanning en officieren met de inwoners onderhandelen en het land betreden, waarop sedert vele jaren een Europeër den voet niet had gezet.

ENGELAND.

LONDEN, 7 Februarij. De *Press*, Disraëli's verklaring in het Parlement besprekende, dat er een geheim traktaat tusschen Oostenrijk en Frankrijk zou bestaan, doch dat hij niet in staat is haar door bewijzen te staven verzekert het publiek, dat de heer Disraëli dit bewijs zeer spoedig leveren zal.

— Volgens de *Weekly Register* zou de Paus het voornemen kenbaar hebben gemaakt om Dr. Clifford (een broeder van lord Clifford), die tot bisschop van Clifton benoemd is, persoonlijk te wijden.

— De russische militairen, die sedert eenige maanden op het Slangeneiland post gehouden hadden, zijn van daar verwijderd; daarop heeft de britsche vlootvoogd de kruizers, welke hij naar de Zwarte Zee gezonden had, teruggeroepen en naar den Bosforus ontboden, alwaar bij het afzenden der jongste berigten het engelsche eskader vereenigd was.

— Ten gevolge van het staken van de werkzaamheden in tallooze fabrieken, de duurte der levensmiddelen, de weinig in omloop zijnde munt, en eindelijk de opgewondenheid, die er heerscht bij een brood- en werkelooze bevolking is Engeland, thans in den akeligsten toestand. Behalve 150,000 arbeiders, die zonder werk zijn, worden er in de armenhuizen op dit oogenblik 54,696 personen van beiderlei geslachten verpleegd, waarvan 40,000 slechts tot werken bekwaam zijn. De in de huizen opgesloten moeders hebben in 1856 aan 12,770 onechte kinderen het leven geschonken. Wat moet men in den vreemde denken van een land, dat dergelijke ellende in zich bevat, en zich aanmatigt aan alle andere volken lessen van menschlievendheid en beschaving te geven.

— De *Times* steekt den neus in den wind, trachtende te rieken wat de algemeene opinie is, en zoolang te laveren dat hij met volle zeilen met die opinie meevaart. Naar de konkluzie van zijn *leading arkikel* te oordeelen, schijnt de wind uit *Downing-street* zijne zeilen niet te doen zwellen. Immers, beginnende met hulde te brengen aan het buitengewoon talent van lord Palmerston om moeijelijkheden te scheppen en zich er uit te redden, laat het groote blad er op volgen: „Maar het zou oneindig beter zijn, in 't geheel niet in moeijelijkheden te geraken. Er had iemand moeten zijn, die bekend ware geweest met hetgeen er bestond omtrent de beide Bolgrads; er had iemand het oog moeten gehad hebben op het Slangen-eiland en de delta van den Donau.

„Wij hadden den Chineezen niet moeten veroorloven voortdurend de traktaten te schenden, aangezien die toestand tot eene botsing moest aanleiding geven. Wij hadden onze persische expeditie kunnen sparen, die, stel dat wij er in slagen, ons waarschijnlijk meer menschen en meer geld dan Perzië zal kosten, en de dingen laten zal bijna in denzelfden staat waarin zij vroeger waren.

„Wij redden ons niet altijd even goed uit onze moeijelijkheden, waarvan lord Palmerston-zelf overtuigd moet zijn. Als wij er niet met voordeel kunnen uitkomen, als rampspoed er het gevolg van is, of als het goede en het kwade derwijze gelijk staan dat wij liever onze gedachten er niet bij doen rusten, dan is het oogenblik voor ons aangebroken om eerlijk de rol te beoordeelen, die wij in den twist gespeeld hebben. Tot hiertoe heeft de goede uitslag aan vele zaken een speciale kleur gegeven, en in de talrijke twisten, welke wij met alle natiën der wereld gevoerd hebben, niet redelijk zou 't zijn te veronderstellen, dat wij immer in ons regt waren geweest en geen andere uitvlugt hadden dan de oorlog. Intusschen zou lord Palmerston zekerlijk ons gaarne willen doen gelooven, dat wij niet alleen het dapperste, het sterkste en rijkste volk van den aardbol zijn, maar ook buitengemeen regtvaardig, tevreden en vredelievend.

„Tegenwoordig zullen wij niet meer een vloot vernielen om daarna te kunnen zeggen: „'t is jammer;" telkens als de post ons de tijding der vernietiging eener vloot of de inneming eener stad brengt, haasten wij ons elkander geluk te wenschen, schepen, soldaten, geld, dat alles geven wij; de uitvoerders zelven, waarschijnlijk ten prooi aan heillooze voorgevoelens zijn verwonderd over de goede wending welke de Eerste aan hunne zaak wist te geven; gewoonlijk redden wij ons uit eene slechte zaak door een traktaat, een toevoegsel van gebied, en vaak ook met eene vermeerdering der nationale en indische schuld. De massa der bevolking heeft niets anders te doen dan den roem in te oogsten en de kosten te betalen; en ook dikwijls gebeurt het dat het gouvernement gedrongen is een oorlog voort te zetten, dien hij nooit had moeten beginnen. Men moest een teugel stellen aan een spel dat te lang kan duren en in allen geval, zich onttrekt aan alle publieke kontrole. 't Is mogelijk dat wij eenmaal verpligt zullen zijn onze dwaling te erkennen en onze schuld te belijden; maar wij zouden liever veel van onze regten laten vallen, dan tot dat uiterste over te gaan."

DUITSCHLAND.

WEENEN, 7 Febr. Men weet nog niet met zekerheid het tijdstip dat Z. M. de Keizer in deze hoofdstad terug zal zijn. In de *Augsburgsche Zeitung* vindt men een korrespondentie uit Milaan, welke beweert dat noch de Keizer noch de ministers vóór den 18n dezer de terugreis zullen aannemen, en dat de officieele afkondiging van den aartshertog Ferdinand-Maximiliaan, als gouverneur-generaal van Italië, te Milaan den 12n Februarij zal plaats hebben.

STADSNIEUWS.

[illegible] 13e trekking prijzen van ƒ 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 11295 ƒ 1500, N°. 7705 ƒ 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 10 Februarij.

GETROUWD 5 Febr.: F. J. Hulshoff met V. C. Goffette.

BEVALLEN (6 Febr.): C. E. van Elden, geb. Cramer, Z. (7 Febr.): M. T. Crous, geb. Bessem, D.

OVERLEDEN (4 Febr.): A. Stam, Pz., 49 j.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 9 Febr. Belg. leen. 2½ pc. 53¾; Obligatiën 3 pc. —; id. 4 pc. 98, Spanje 1 — 3 pc. 23¼; Binnenl. 3 pc. 37; Romeinen 5 pc. 88; Oostenrijk Met. 5 pc. 80½; id. Nap. 5 pc. 82½.

PARIJS, 9 Febr. Fransche 4½ pc. —.—; 3 pc. 68.45; 4½ pc. Spanje —; 3 pc. id. 39¾; 3 pc. [illegible]; Rom. Leen. 89.

MADRID, 5 Febr. 3 pc. Schuld 38.15, id. 1 pc. 24.85.

LONDEN, 9 Febr. Cons. 93¼; Spanje buit. 3 pc. 41½; id. 4½ pc. 23¼; Rusl 5 pc. 108; id. 4½ pc. 96½; Holl. 4 pc. 93¼; id. 2½ pc. 65; Sard. 5 pc. 90; Bras. 104; [illegible]

4½ pc. 78; Gren. uitg. 6⅝; id. werk. 22½; Mexiko 3 pc. 21⅜; Portugal 3 pc 44½; Ecuador 14½; Venezuela 38; Wissel op Amst. —.—; Hamburg —.—.

WEENEN, 9 Febr. Met. 5 pc. 84⅛; id. 4½ pc. 74¼; Bank-Aktiën 1032; Credit Anst. 284; Wissel op Londen 10.10; Amst. —; Parijs —; Goud 8; Zilver —.

BERLIJN, 9 Febr. 3½ pc. Pr. Staatschuld —; 4½ pc. Rusland —; id. 5 pc. 106.

HAMBURG, 9 Febr. Spanje 1¼ pc. —; id. 3 pc. 22⅝; Rusl. 5 pc 99¾; 4½ pc. 89½; 3 pc. Mexikanen 10; Noord-Duits. bank 97¼; Wissel op Londen 3/m. —.—; id. kort —.—; Amst. —.—.

FRANKFORT, 9 Febr. 5 pc. Met. 81; 1¼ pc. Spanje binnenl. $23\frac{11}{16}$; id. 3 pc. —; Wissel op Londen 3/m. 117½; Parijs 93⅜; Weenen 114; Amsterdam .

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		7 FEBR. 4½ u. gebl.	9 FEBR.	4½ u.	gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	$63\frac{15}{16}$	63¾	63⅞	63¾
Dito Dito	3		76	76⅛	76⅛
Dito Dito	4	95	95	95⅛	95
Overzeesche Bezittingen	4	94⅜			
Amortisatie-Syndikaat	3½				
Actien Ned. Bank	4				
Handel-Maatschappij	4½	137⅝	138		
Maatschappij van Weld.	4	60	60		
Oblig. Rijn-Spoorweg	4½				
Dito Hollandsche dito					
Obligatiën	4½				
België, Certifikaten	2½				
Dito *Rothschild*	2½	52½	$52\frac{7}{16}$	52½	$52\frac{7}{16}$
Frankrijk, Obligatiën	3	63½			
Spanje, Onbep. Stukken	1¼	$23\frac{11}{16}$	$23\frac{11}{16}$	23⅝	
Dito	3	40¾	40⅝		
Binnenlandsche	3	$36\frac{11}{16}$	36⅝	$36\frac{13}{16}$	$36\frac{13}{16}$
Coupon Bewijzen		$6\frac{9}{16}$	6½	$6\frac{9}{16}$	6½
Amortisable Schuld		5⅞			
Portugal, te Londen	3	$44\frac{11}{16}$	$44\frac{11}{16}$	44⅝	44⅝
Dito Uitgestelde		23	23½	24⅛	
Rusl., bij *Hope en C°.*	5	104¼	104¼	104½	
Dito A°. 1828—1829	5		103⅛		
Negot. 1831 en 1833	5	93⅝	93½	93⅝	
Inschr. bij *Stieglitz*, 5e Serie	5	94⅝	$94\frac{9}{16}$		
Dito idem 6e	5	$96\frac{9}{16}$	$96\frac{7}{16}$	$96\frac{9}{16}$	96½
Certifikaten te Hamburg	5				
Dito dito te Londen	4½	93¾			
Dito dito *Hope en C°.*	4		85		
Dito *Stieglitz*	4	84½	84¾		
Dito 5e Serie	4				
Dito in Zilver	6				
Inschr. op 't Grootboek	6	63½			
Dito Certifikaten	6	64½			
Polen, Aand. met Lot. fl. 500					
Schatkist-Obligatiën	4	78	78½		
Oostenrijk, Metalliek	5	76¾	77	$77\frac{5}{16}$	$77\frac{5}{16}$
Dito [illegible] Amsterdam	5	$86\frac{15}{16}$	86⅞	87	87
Dito Nationale	5	$78\frac{15}{16}$	79⅛	79⅛	79⅛
Dito	2½	$39\frac{15}{16}$	39⅞	$39\frac{15}{16}$	39⅞
Weener Bank	5				
Dito	4	63½	63⅝		
Aand. met Loting fl. 250		*f* 390			
Nieuwe dito 1854		323½	324	324½	
Pruiss. Aand. 1854	3½				
Napels, Cert. bij *Rotsch.*	5				
Denemarken, dito	5				
Louisiana, te Londen	5				
Brazilië	5		97⅝		
Dito 1848	5				
Mexiko, te Londen £ 100	3	$21\frac{1}{16}$	21	21⅛	
Dito Onbepaalde	3	$21\frac{1}{16}$	21	21⅛	
Peru	4½				
Grenada, dito à £ 100	3¼	21¾	21⅝	21¾	
Dito Uitgestelde			6⅝		
Ecuador	1		14⅝		
Venezuela, te Londen	4½	$35\frac{5}{16}$	35½	$35\frac{5}{16}$	
Dito Uitgestelde					
Amerika, Bank-Aktiën Cert.					
Dito Orig.					
Grieken, Bl. 1825	5	5¾	$5\frac{11}{16}$	$6\frac{5}{16}$	

Prost 54¾, 55½; Illin. 93, ¼; B. Sp. 30½; Lw. 4⅝, $\frac{11}{16}$; Grenada onb. 21⅝, ¾; Ecuador onb. $14\frac{11}{16}$, ⅛; Venezuela onb 35½, $\frac{5}{16}$; Grieken $5\frac{11}{16}$. $6\frac{5}{16}$.

Binnen- en buitenlandsche fondsen waren heden bij levendigen handel prijshoudend. Naar Ecuador en Blaauwe Grieken was heden veel vraag.

Koers van het Geld: Beleening 4½ pCt., Prolongatie 4½ pCt., Diskonto 5 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 55½	Livorno	2/m.	*f* 39½
»	zigt	» $55\frac{11}{16}$	Napels	»	» 82½
Bordeaux	2/m.	» 54⅝	Petersburg	»	» 1.82
»	zigt	» 55½	Weenen	6/w.	» 33½
Madrid	3/m.	» 238	Augsburg	»	» $35\frac{5}{16}$
Cadix	»	» 238	Frankfort	»	» 99
Seville	»	» 237	Hamburg	2/m.	» $35\frac{1}{16}$
Bilbao	»	» 237	»	zigt	» $35\frac{1}{16}$
Lissabon	»	» 39¾	Londen	2/m.	» 11,57½
Porto	»	» 39¾	»	zigt	» 11,70
Genua	2/m.	» 45½	Rotterdam		» ⅛

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIËN.

Metalliek	*f* 28,20	a 25	Pruissische	*f* 34⅝	a —
[illegible]sche	- 25,80	„ —	Spaansche	- 2,37	„ —
Div. in [illegible]	- 11,60	„ —	Hamb. Russ.	- —	„ —
Eng. Russ.	- —	„ —	Russ. in Z. R.	- 36⅝	„ —
Fransche	- 55½	„ —	Pools. in „	- $10\frac{7}{16}$	„ —
Belgische	- 55⅝	„ —	„ „ Fl.	- 27¼	„ —

Nationale Metalliek *f* 29.47½. Buitenl. Spanje *f* 54¾ per Fr. —.

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIEN.

Stukken à *f* 10 per Stuk	*f* 9,70	à 9,80
Oude Gerande Dukaten	» 5,55	» 5,65
Wigtige Souvereinen	» 11,70	» 11,80
» Pistolen	» 9,55	» 9,65
Stukken van 20 Francs	» 9,30	» 9,40
Baren Goud en Specien à *f* 1442,60 per Ned. ℔ fijn	10¼	a 10⅜ pc.

ZILVEREN SPECIEN.

Piasters per Stuk	*f* 2,55	à 2,60
Stukken van 5 Francs	» 2,33	» 2,36
Brabandsche Kroonen	» 2,65	» 2,70
Fransche	» 2,70	» 2,75
Pruissische Daalders	» 1,73	» 1,76
Zilver 1000 à 980	*f* —,—	» —,—
» 900 » 700	» 104,20	» 104,70

HOLL. IJZEREN-SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ.

1856.	Aantal Reizigers.	Opbrengst van Reizigers.	Opbrengst van Goederen, enz	Totale Opbrengst.
In Januarij	68,864	*f* 55,298,15	*f* 17,508,46	*f* 72,806,61

NEDERL. RIJN-SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ.

1856.	Aantal Reizigers.	Opbrengst van Reizigers.	Opbrengst van Goederen, enz.	Totale Opbrengst.
Mei	77,130	*f* 94,250,07½	*f* 22,444,87½	*f* 116,694,95
Junij	94,245	» 122,226,67½	» 21,953,47	» 144,180,14½
Julij	99,653	» 141,457,97½	» 23,074,32½	» 164,532,30
Augustus	100,359	» 141,815,—	» 24,366,77½	» 166,181,77½
September	78,127	» 110,884,42½	» 25,050,25	» 135,934,67½
Oktober	66,995	» 86,489,72½	» 27,721,59	» 114,211,31½
November	55,686	» 66,962,47½	» 35,123,86	» 102,086,33½
December	55,030	» 64,065,87½	» 39,916,77½	» 103,982,65
Jan. 1857	52,048	» 59,185,—	» 39,979,11½	» 99,164,11½
Totaal	679,283	*f* 887,337,21½	*f* 259,634,03½	*f* 1,146,968,26

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 6 Februarij.

GRAANMARKT.

Tarwe en Rogge tot vorige prijzen bij geringen verkocht; van Tarwe: 130 ℔ n. wb. Pools. *f* 445; 127, 128 ℔ j. dito *f* 400. 410; 127 ℔ Gelders. *f* 315, 330; 126/2 ℔ dito *f* 330.

Van Rogge: 122 ℔ Amerik. *f* 266; 115 ℔ Petersb. *f* 207.

Garst en Haver zonder handel.

Boekweit in een doen: 118 ℔ Holsteins. *f* 234.

Op 9 vaten Olie in April ek. 90½; Sept. en Oct. en Nov. ek. 80 £. *Lijnzaad* prijshoudend: 107 ℔ Archangel *f* 380. *Raapolie* op 6/w. *f* 53¼; Vliegend *f* 52¾; 1°. Mei ek. *f* 50½; [illegible] *Lijnolie* op 6/w. *f* 44½; Vliegend *f* 43; 1° Maart ek. [illegible] Mei *f* 43½, ¾; Sept. en Oct. *f* 43¾; Nov. en Dec. *f* 43¾. *Hennepolie* op 6/w. *f* 48½. *Raapkoeken* per 1040 st. *f* 83, 87. *Lijnkoeken* per 104 st. *f* 9½, 15.

SCHIEDAM, 9 Febr. Rogge verkocht: 144/2 ℔ St. Petersb. 230 6/w.; 140/2 ℔ Reval *f* 249 6/w.; 140/2 ℔ dito *f* 248 6/w. — Gerst 130/2 ℔ Manheim *f* 209 kont., *f* 211 6/w.

ANTWERPEN, 9 Febr. *Koffij* vast en 4000 balen Brazil ex *Fenelon* à 26½ c. verhandeld.

Granen zonder eenigen omzet van belang. Roode Inl. Tarwe vast op *f* 14 a *f* 14½ p. 80 k°. en Inl. Rogge op de loopende maand *f* 7¾ p. 70 k°. Te Termonde *f* 82 voor *Lijnzaad* heden betaald. Taganrog *Lijnzaad* *f* 17½. Morchansk *f* 16½ p. hect.

Piment vast; verkocht zijn 444 bn. Jamaica *Piment* zeilend van New-York ex *Froy*.

Suiker gewild; zeilende gingen nog 1200 zak Fernambuc en heden 350 kisten Havana zeilend ex *Amalia* af.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 8 Febr. Draper, Osserburn, Berdianski, l. v. Queenstown.

HELVOET, 7 Febr. Visser, Maria, Bordeaux.

Bij ST. HELENA, 18 Dec. Broeksmit, Bato, Batavia n. Dordrecht.

PRIJZEN DER PERCEELEN,

Geveild op Maandag 9 Februarij, in het O. Z. Heeren Logement.

1. Boeren-Hofstede *Bergveld*, in den Groot Duivendrechtschen Polder, aan den Amstel, groot b. 23.7748; *f* 455[illegible] G. van Heerde. — 2. Huis en Erf, benevens eenige Perceelen Wei- en Hooiland, aan den Amsteldijk, Gemeente Nieuwer-Amstel, groot b. 7.6099; *f* 6650, *f* 1600, T. J. B. Westerwoudt. — 3. Huis en Erve, Oude Hoogstraat, B 219; *f* 6900, *f* 5, Opgehouden. — 4. Huis, Tuin en Erve, Prinsengracht, AA 526; *f* 6400, Dito. — 5. Huis, Achterhuis en Erve, O. Z. Voorburgwal, K 510; *f* 4000, Dito.

Advertentiën.

(2916) Heden overleed alhier, voorzien met de genademiddelen der H. Kerk, tot mijne, mijner kinderen en klein-kinderen diepe droefheid, mijn geliefde Echtgenoot HENDRIK BOGAERS, in den ouderdom van 84 jaren en 5 maanden, na eene gelukkige echtvereeniging van bijna 55 jaren.

HELMOND, den 8 Febr. 1857.

M. C. BOGAERS, geb. SANDERS.

Voor bijzondere en algemeene kennisgeving.

(2914) In den vroegen morgen van heden, [illegible] te Gestel, voorzien van de H. Sacramenten van de stervenden, onze Broeder en Behuwdbroeder, de Wel-Eerw. Heer H. B. VAN OORSCHOT, in den ouderdom van ruim 66 jaren, sedert 34 jaren Pastoor van Gestel en Blaarthem.

EINDHOVEN, 7 Februarij 1857.

A. F. VAN OORSCHOT.
Wed. A. F. VAN OORSCHOT, geb. JANSEN.

(2912) Heden overleed in den ouderdom van bijna 86 jaren, na voorzien te zijn geweest van de genademiddelen der H. Kerk, de Wel Eerwaarde Pater der Augustijner orde, GUILIELMUS STAS, rustend Pastoor der Parochie van den H. Augustinus.

UTRECHT, 8 Februarij 1857.

H. STAPPERSHOEF, Pastoor.

AANBESTEDING.

Het Parochiaal Kerkbestuur der R. K. Gemeente te *Loendersloot*, Aartsbisdom Utrecht, is voornemens op den 24 Februarij 1857, ten 12 ure te Loenen aan te besteden, ten huize van den Logementhouder HENDRIK ROOS,

Het Bouwen eener Nieuwe Kerk en het Amoveeren der Oude.

De bestekken liggen ter lezing van af den 14 Februarij te *Amsterdam*, in het Vosje; te *Utrecht*, bij de Wed. J. VERKERK, in de Fransche Wijnstraat; te *Arnhem*, bij den DOCTOR; te *Loenen*, bij HENDRIK ROOS, en met de teekeningen aan de Pastorie.

De aanwijzing zal plaats hebben in Loco, op Woensdag den 18 en Zaturdag den 21 Februarij van 10 tot 3 ure.

Nadere informatiën zijn te bekomen bij A. HAZENBOSCH, Bouwkundig Onderwijzer te Utrecht.

De bestekken à *f* 1.00 zijn op *franco* aanvrage te bekomen bij de Wed. J. R. VAN ROSSUM, Boekhandel te Utrecht.

(2911)

(2917) **Attentie s. v. p.!**

In het Nommer van 16 Januarij jl. dezer Courant werd een **ORGEL** aangeboden, voor den prijs va[illegible] [illegible] nieuw **ORGEL**, vervaardigd van de *beste materialen, geheel gelijk* aan het *toen aangebodene*, te leveren, voor de prijs van *f* **1050**; mogt men het met *een klavier* verlangen, zal hij het leveren voor *f* **825**.

Hij is in de gelegenheid, aan inclinerenden, de beste getuigschriften over te leggen, dat, de **ORGELS**, door hem geleverd, steeds ten volle aan het doel beantwoorden.

C. J. BOGIER,
Mr. Orgelmaker te Bergen op Zoom.

De Ondergeteekende Commissionnair [illegible] **Plaatsvervangers** voor de Nationale Militie, sedert den jare 1830 als zoodanig werkzaam, zo[o] in de provincie *Gelderland* als andere provinciën, wensch[t] gaarne op aanraden van Solvabele personen zijne pra[k]tijk uit te breiden, en wel bepaaldelijk in de provinc[ie] *Gelderland*.

Hij beveelt zich te dien einde aan bij Ouders en Voo[g]den, voor hunne zonen en pupillen, welke in de Nati[o]nale Militie wenschen vervangen te worden, terwijl [h]ij hen beleefdelijk opmerkzaam maakt dat de arrangement[en] *voor* de loting het voordeeligst uitkomen, de beste res[ul]taten opleveren en dat daardoor ieder belanghebbend[e] gewaarborgd wordt gedurende den bij de Wet gevorderd[en] diensttijd, zonder eenige bijbetaling of kosten.

De conditien zullen zeer aannemelijk zijn, terwijl [illegible] Soliditeit van zijne verbindtenissen [illegible], bij de onde[r]staande Heeren, als:

Den Wel-Ed. Gest. Heer van LÖBENSELS, Notaris te Zutph[en].
Den Wel-Ed. Heer AREND NOORDUIJN, Korenkoop[er] te Nijmegen.
» » TULLEKEN, Rentenier te Nijmeg[en].
» » COPPENS, Fabriekant te Nijmegen.
Den Wel-Ed. Gest. Heer C. G. A. de BALBIAN VAN DOOR[N] te Utrecht Not.
» » KOLFSCHOTEN, Notaris te Arnh[em].

Inlichtingen zijn te bekomen bij den Heer WAGNE[R] naast de Kerkboog op de Groote Markt, te Nijmeg[en] of bij

UEd. Dw. Dienaar,
A. BOMBACH.

Adres: den huize »Welgelegen" buiten de Catheryne Barrière te *Utrecht*.

(29[illegible]

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitg[ever]